

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/archiw/archiwalia/archiwalia-1/43391,Wybory-parlamentarne-4-czerwca-1989.html>
23.04.2024, 08:56

Wybory parlamentarne 4 czerwca 1989

Dokumenty z poznańskiego archiwum

Wybory parlamentarne z 4 czerwca 1989 r. stanowią jedno z najistotniejszych wydarzeń w historii najnowszej Polski. Pierwsze, co prawda nie w pełni demokratyczne i kontrolowane przez aparat partyjno-państwowy (w sukurs któremu przychodził aparat bezpieczeństwa PRL), stanowiły jednak niezwykle ważny krok na drodze ku wolności. Jak dowodzą badacze dziejów najnowszych, ów historyczny plebiscyt zapoczątkował bezprecedensowy proces przemian społeczno-politycznych w kraju, tzw. transformację ustrojową.

Służba Bezpieczeństwa w Poznaniu i innych miastach wojewódzkich Wielkopolski dostrzegając zmiany na szczytach władzy, demontaż partii komunistycznej, a także stopniową dekompozycję gospodarki centralnie sterowanej i uwłaszczanie nomenklatury, rozpoczęła proces zacierania śladów swojej wieloletniej działalności. Pod pozorem tzw. brakowania nieprzydatnych akt w gruncie rzeczy rozpoczęto niszczenie dokumentów, które świadczyły o stałej inwigilacji Kościoła Katolickiego oraz przedstawicieli dawnej opozycji. Operacja zacierania śladów przeszłości udała się jednak połowicznie, gdyż nie wszystkie materiały udało się wyeliminować z obiegu. Zachowane dokumenty, a czasem jedynie pewna ich część – nieuporządkowane strzępy – znajdują się obecnie w magazynach Oddziałowego Archiwum IPN w Poznaniu. Warto zaprezentować przykładowe jednostki archiwalne dotyczące roku 1989, które dzięki pracy i zaangażowaniu archiwistów mogą dzisiaj ujrzeć światło dzienne, a także służyć zawodowym historykom oraz dziennikarzom. Nie ulega wątpliwości, iż są to cenne źródła historyczne, a zarazem świadectwa zupełnie nieodległej przeszłości.

dr Tomasz Ceglarz, Oddziałowe Archiwum IPN w Poznaniu

Więcej na temat wyborów i ich konsekwencji można przeczytać w publikacji poznańskiego oddziału IPN: [Krok ku wolności. Wybory czerwcowe 1989 i ich konsekwencje](#).

Fot. 1. Przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Poznaniu, późniejszy senator KO, prof. Janusz Ziólkowski (fotografia pochodząca z kwestionariusza ewidencyjnego krypt. „Helikopter”, sygn. IPN Po 08/2141 t. 2).

Fot. 2. Instrukcja w formie ulotki adresowana do wyborców, w jaki sposób oddać ważny głos na działaczy KO „Solidarność” w Koninie (Sprawa obiektowa krypt. „Senator”, sygn. IPN Po 0055/31 t. 1).

Fot. 3. Operacja krypt. „Parlament” – skierowanie w dniu 2 czerwca 1989 r. pół tysiąca funkcjonariuszy grupy operacyjnej Szkoły Podoficerskiej MO w Pile (uzbrojonych m.in. w broń krótką, pałki służbowe i szturmowe, kaski, latarki, maski przeciwgazowe oraz okulary

ochronne) do dyspozycji Stołecznego Urzędu Spraw Wewnętrznych na czas wyborów 4 czerwca (Akta służby grupy operacyjnej Szkoły Podoficerskiej MO w Pile na terenie miasta Warszawy „Wybory do Parlamentu” 2-6 czerwca 1989 r., sygn. IPN Po 407/63).

Fot. 4. Ulotka wyborcza kandydatów KO „Solidarność” z terenu województwa leszczyńskiego (Darowizna dr. hab. Waldemara Handkego, sygn. IPN Po 462/4).

Fot. 5. Ulotka wyborcza wraz z krótkimi biogramami kandydatów na posłów z ramienia KO „Solidarność” w Poznaniu: Hanny Suchockiej i Leonarda Szymańskiego (Darowizna Elżbiety Ruty-Solarskiej, sygn. IPN Po 463/1).

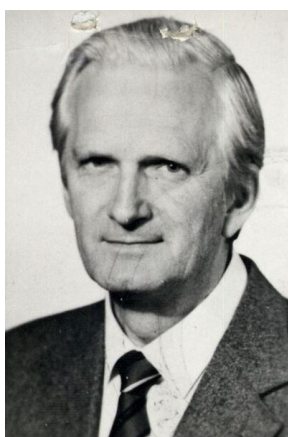
Fot. 6. Sylwetki kandydatów do senatu KO „Solidarność” w Poznaniu prezentowane na łamach informatora wyborczego komitetu „Głos Wolny” (Darowizna Jadwigi Cichej, sygn. IPN Po 752/1).

Fot. 7. Uchwała KO „Solidarność” w Poznaniu w sprawie wyboru przedstawicieli prezydium komitetu (Kolekcja Fundacji „Wielkopolskie Archiwum Solidarności”, sygn. IPN Po 764).

Fot. 8. Okładka teczki założonej przez kierownictwo SB w Poznaniu na czas referendum 1987 r., wyborów do rad narodowych 1988 r. i wyborów parlamentarnych 1989 r. w Poznaniu (Dokumenty sztabowe kierownictwa SB w Poznaniu dot. zabezpieczenia wyborów, sygn. IPN Po 06/268 t. 7).

Fot. 9. Okładka sprawy założonej na prof. Ryszarda Ganowicza, kandydata na senatora KO „Solidarność” w Poznaniu. Zniszczone oraz podarte karty kwestionariusza zostały scalone, zakonserwowane i ułożone przez pracowników IPN (Kwestionariusz ewidencyjny krypt. „Ryś” dot. kontroli operacyjnej prof. Ryszarda Ganowicza, sygn. IPN Po 858/23 t. 2).

Fot. 10. Ulotka poznańskiej Solidarności Walczącej zachęcająca do udziału w demonstracji przeciwko gen. Wojciechowi Jaruzelskiemu na Starym Rynku w Poznaniu w dniu 22 czerwca 1989 r. (Sprawa operacyjnego rozpracowania krypt. „Aktyw” dot. wydarzeń związanych z wyborami do Sejmu i Senatu z dnia 4 czerwca 1989 r. w Poznaniu, sygn. IPN Po 08/2284).

J. Oznajduje na
i zrobię to w następujący sposób:

mandat nr 176 (PZPR) — pięć nazwisk
wszystkie skreślam

mandat nr 177 (PZPR) — cztery nazwiska
wszystkie skreślam

mandat nr 178 (CZSL) — trzy nazwiska
wszystkie skreślam

mandat nr 179 — zostawiam niezmiennie
Andrzeja Aresztanaka (SOLIDARNOSĆ)
pozostałe wykreślam

mandat nr 180 — zostawiam niezmiennie
Krzysztofa Jędrę (SOLIDARNOSĆ)
pozostałe wykreślam

lista krajowa — 33 nazwisk — wszystkie wykreślam

11° a do Senatu — zostawiam niezmiennie
Broszkiński Kazimierz (SOLIDARNOSĆ)
Niewiarowski Ireneusz (SOLIDARNOSĆ)
pozostałe wykreślam

ZATYTRZODAM

TAJNE
EGG 10

SCHEMAT
marszu kulminacji wyborów
na froncie PILA - WARSZAWA

LEGENDA

SYMBOL	WYJAŚNIENIE
—	kontrolny marsz w Pile
—	odpadek marszu w Warszawie
—	miasto obrotowe
—	granice województwa
—	granice państwa

UWAGI

TABELA MARSZU KULMINACJI
POZOSTOCH POKOJOWYCH

NR	MIEJSCOWOŚĆ	WYJAZD	WYJAZD
1	Wielka	08 ⁰⁰	08 ⁰⁰
2	Torun	08 ⁰⁰	08 ⁰⁰
3	Sierpc	08 ⁰⁰	08 ⁰⁰
4	Pruska	08 ⁰⁰	08 ⁰⁰

PLANKI OPOZYCYNKI

NR	MIEJSCOWOŚĆ	CZAS
1	Obwód Bydgoski	08 ⁰⁰ -08 ³⁰
2	Sierpc	08 ⁰⁰ -08 ³⁰
3	Zielonki	08 ⁰⁰ -08 ³⁰

Operacjami:
mgr mgr inż. M. Toralski

Sprawozd.:
mgr mgr inż. P. Barczyk

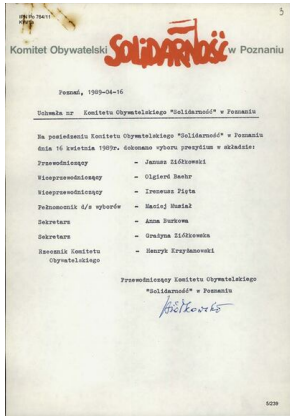
Fot. 4

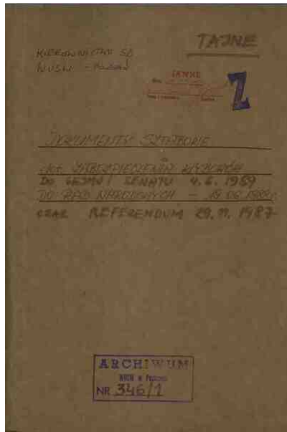
Fot. 5

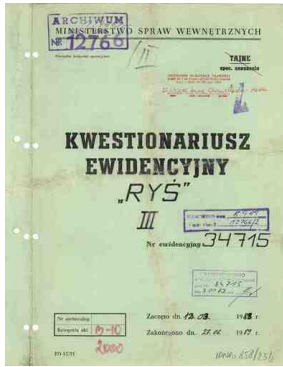
Fot. 6

Fot. 7

Fot. 8

Fot. 9

Fot. 10